

Poselství Svatého otce Františka

k 29. světovému dni nemocných

11. února 2021

Jenom jeden je váš Mistr, a vy všichni jste bratři (Mt 23,8)

Základem péče o nemocné je vztah důvěry

Milé sestry, milí bratři,

slavení 29. světového dne nemocných, který připadá na památku Panny Marie Lurdské 11. února 2021, je příležitostí, abychom obrátili svou pozornost zvláště na nemocné a na ty, kdo se o ně starají, ať už ve zdravotnických zařízeních, v rodině nebo v komunitě. Zvláště myslím na všechny, kdo na celém světě trpí v důsledku pandemie koronaviru. Všechny, zvláště lidi velmi chudé a na okraji společnosti, ujišťuji, že jsem jim duchovně nablízku, a ubezpečuji je o lásce a starostlivosti celé církve.

1. Inspirací pro téma letošního dne nemocných je úryvek z evangelia, ve kterém Ježíš kritizuje pokrytectví těch, kdo mluví, ale nejednají (srov. Mt 23,1–12). Pokud víru zredukujeme na bezduché slovní cvičení, aniž bychom vstoupili do příběhu bližního a všeho, co potřebuje, pak naše vyznávaná víra neodpovídá reálnému životu, a to je velmi vážné. Ježíš nás chce varovat před nebezpečím, abychom nesklouzli ke zbožňování sebe sama. Používá proto silná slova: „*Jenom jeden je váš Mistr, a vy všichni jste bratři*“ (Mt 23,8).

Ježíšova kritika těch, kdo „mluví, ale nejednají“ (Mt 23,3), je za každé situace a pro každého prospěšná. Nikdo totiž není imunní vůči pokrytectví, velice závažnému zlu. Ve svém důsledku nám brání, abychom jako děti jediného Otce plnili své povolání, žít pro bratrství všech lidí.

Ve vztahu k bratřím a sestrám, kteří jsou v jakékoli nouzi, nám Ježíš ukazuje opačný postoj, než je pokrytectví. Vybízí nás, abychom se před druhým člověkem zastavili, naslouchali mu, navázali upřímný a osobní vztah, abychom s ním soucítili, vnímali jeho rozpoložení a jeho utrpení až do té míry, že je vezmeme na sebe a pomůžeme mu (srov. Lk 10,30–35).

2. Nemoc nám dává zakusit vlastní zranitelnost a současně naši přirozenou potřebu druhého. Zjevněji vnímáme svou křehkost tvora a zakoušíme svou závislost na Bohu. V nemoci nás zcela prostupuje nejistota, velké obavy, někdy i zděšení. Doléhá na nás bezmoc, protože naše zdraví není závislé na našich schopnostech nebo na naší „starostlivosti“ (srov. Mt 6,27).

Nemoc v nás vyvolává otázky po smyslu života, s nimiž se ve víře obracíme k Bohu: otázky, jimiž hledáme nový význam a směr svého života. Někdy nenajdeme odpověď hned. Ani naši přátelé a příbuzní nám v tomto náročném hledání nedokážou vždy pomoci.

Emblematickou postavou je v této situaci Jób. Jeho manželka a přátelé ho v jeho neštěstí nedokážou podržet. Naopak ho dokonce osočují, a tak v něm umocňují samotu a zmatení. Jób se cítí opuštěný a nepochopený. Navzdory své nesmírné slabosti zavrhuje jakékoli pokrytectví a volí cestu upřímnosti vůči Bohu a ostatním. Volá k Bohu tak neodbytně, že Bůh mu nakonec odpoví a otevírá mu nové obzory. Potvrzuje, že Jóbovo utrpení není trestem ani znamením, že by se Bůh od něj vzdálil nebo ho ignoroval. Z Jóbova zraněného a uzdraveného srdce v té chvíli tryskají rozechvělá a pohnutá slova k Hospodinu: „Zvěděl jsem o tobě jen podle doslechu, ale nyní tě zří moje oči“ (42,5).

3. Nemoc má pokaždé více než jednu tvář: má tvář každého nemocného, i těch, kdo se cítí být zcela opomíjeni, vyloučení, obětí sociální nespravedlnosti, která popírá jejich základní práva (srov. encyklika *Fratelli tutti*, č. 22). Současná pandemie poukázala na velké množství nerovností ve zdravotnickém systému a odhalila nedostatky v péči o nemocné. Péče mnohdy není dostupná pro lidi staré, slabé, zranitelné, často je nevyvážená. To je důsledek politických kroků, toho, jak jsou spravovány zdroje, a úsilí všech, kdo zastávají jakoukoli zodpovědnou roli ve společnosti. Investovat do péče o nemocné je prioritou vyrůstající ze základního principu, že zdraví je prvotní společné dobro. Pandemie však také ukázala velkodušnost a obětavost zdravotníků, dobrovolníků, pomocného personálu, kněží, řeholníků a řeholnic, kteří zodpovědně, láskyplně a obětavě pomáhají, ošetřují, utěšují a slouží mnoha nemocným i jejich příbuzným. Tichý zástup mužů a žen, kteří se rozhodli pohlédnout nemocným do tváře, vzít na sebe bolest pacientů, které považují za blízké, neboť všichni jsme členy jedné velké lidské rodiny.

Taková blízkost je vzácný balzám, který přináší nemocnému útěchu a povzbuzení v jeho utrpení. My, křesťané, prožíváme tuto blízkost jako výraz lásky Ježíše Krista, *milosrdného Samaritána*, který se soucitně sklání nad každým člověkem zraněným hříchem. Ve spojení s Ježíšem skrze Ducha Svatého jsme povoláni, abychom byli milosrdní jako Otec a abychom milovali zvláště nemocné, slabé a trpící bratry a sestry (srov. Jan 13,34–35). Tuto svou blízkost můžeme zakoušet osobně nebo společně: bratrská láska v Kristu totiž vytváří společenství, které je schopno uzdravovat, nikoho neopouští, přijímá především ty nejslabší a jde jim vstříc.

V této souvislosti bych rád připomněl důležitost bratrské a sesterské solidarity, která se konkrétně vyjadřuje ve službě. Má mnoho podob, všechny jsou zaměřené na pomoc bližnímu. „Sloužit znamená pečovat o ty, kdo jsou slabí v našich rodinách, v naší společnosti, v našem národě“ (srov. kázání v Havaně, 20. září 2015). V tomto úsilí je každý povolán „před konkrétní tváří lidí nejslabších upozadit vlastní požadavky a očekávání, své touhy po moci. ... Služba vždy hledí bratru do tváře, dotýká se jeho těla, vnímá jeho blízkost někdy až natolik, že jeho utrpení pociťuje na sobě a snaží se všemožně bližnímu pomoci. Služba proto nikdy není ideologická, protože neslouží idejím, nýbrž osobám“ (tamtéž).

4. Má-li být péče účinná, musí být postavena na vztahu, který umožní celostní přístup k nemocnému. Je třeba, aby tento aspekt zohlednili také lékaři, zdravotníci, odborníci,

dobrovolníci a vzali na sebe utrpení těch, které ve vztahu vzájemné důvěry provázejí k uzdravení (srov. Nová charta pracovníků ve zdravotnictví [2016]). Jde o úmluvu mezi těmi, kdo požadují péči, a těmi, kdo se o ně starají, která je založená na vzájemné důvěře a úctě, upřímnosti, ochotě. To pomáhá překonávat jakékoli obranné postoje, respektovat důstojnost nemocného, zajistit profesionalitu zdravotníků a udržovat dobré vztahy s rodinami pacientů.

Takový vztah s nemocným nachází svůj nevyčerpatelný zdroj motivace a síly v *Kristově lásce*, jak to dokazuje tisícileté svědectví mužů a žen, kteří se v péči o nemocné stali svatými. Z tajemství smrti a zmrtvýchvstání Krista se rodí láska, která je schopna dát plný smysl jak pacientovi, tak tomu, kdo o něj pečuje. Svědčí o tom evangelium. Ukazuje, že Ježíšovo uzdravení nevychází ze žádných kouzel, ale je vždy důsledkem *setkání, vzájemného vztahu*. Ježíš přináší Boží dar a odpovídá na něj ten, kdo ho přijme. Ježíš to shrnuje slovy: „Tvá víra tě zachránila.“

5. Milí bratři a milé sestry, přikázání lásky, které Ježíš zanechal svým učedníkům, se konkrétně naplňuje i ve vztahu k nemocným. Společnost je o to humánnější, oč účinněji se v duchu bratrské lásky dokáže postarat o své trpící a slabé členy. Snažme se dojít tohoto cíle a vytvářejme svět, kde nikdo nezůstane sám, nikdo není vyloučen nebo opuštěn.

Všechny nemocné, všechny pracovníky ve zdravotnictví a všechny, kdo jsou nemocným nablízku, svěřuji přímluvě Panny Marie, Matky milosrdenství a Uzdravení nemocných. Kéž z lurdské jeskyně a z nesčetných poutních míst na celém světě posiluje naši víru a naději a kéž nám pomůže postarat se o druhé s bratrskou láskou. Všem rád uděluji své požehnání.

Dáno v Římě u Sv. Jana Lateránského dne 20. prosince 2020, o 4. neděli adventní.

FRANTIŠEK